विद्या भवन बालिका विद्यापीठ

शक्ति उत्थान आश्रम लखीसराय

विषय संस्कृत   दिनांक 29-04-2021

वर्ग- अष्टम शिक्षक राजेश कुमार पाण्डेय

एन० सी० ई० आर० टी० पर आधारित

प्रथमः पाठः

स्वस्थ्यैव धनम्

(विधिलिङ्लकारस्य पुनरावृत्तिः)

आज्ञर्थक प्रेरणा को विधि कहते हैं। संस्कृत भाषा में प्रार्थना, इच्छा, चाहिए, अनुमति, निमंत्रण एवं अनुरोध के अर्थ में विधिलिंग लकार का प्रयोग होता है। इसके रूप निम्न प्रकार चलते हैं –

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्

प्रथमः पुरुषः	एत् पठेत्	एताम् पठेताम्	एयुः पठेयुः
मध्यमः पुरूषः	एः पठेः	एतम् पठेतम्	एत पठेत
उत्तमः पुरुषः	एयम् पठेयम्	एव पठेव	एम पठेम

(अध्यापकः कक्षां प्रविशति। सर्वे छात्राः उत्थाय अध्यापकं नमन्ति। अध्यापकः छात्रान् दृष्ट्वा पृच्छति।)

अध्यापकः - किं सर्वे छात्राः उपस्थिताः?

एकः छात्रः - आचार्यः! संजीवः नागच्छत्।

अध्यापकः - किमर्थम्? अपि तस्य गृहे सर्वं कुशलम्?

राजीवः - न आचार्यः! सः तु ऋतुज्वरेण पीडितः अस्ति। अतः विद्यालयय नागच्छत्।